

Näringsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Stockholm 2016-03-31

Återrapportering till Näringsdepartementet avseende strategiska kompetensmedel 2015 - Dnr N2014/5258/FIN N2014/5296/KLS (delvis)

RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE AB) har av regeringen för 2015 tilldelats 616 miljoner kronor i strategiska kompetensmedel (SK-medel) för att stärka den svenska institutssektorn.

Medlen kan användas dels för kompetensuppbyggnad hos instituten i RISE-gruppen, dels för strukturåtgärder för att skapa en sammanhållen institutssektor, dels för driften av RISE AB. Av medlen ska 10 miljoner kronor användas för utveckling av ett institut för hållbar processutveckling och katalys, SP Process Development AB. Av övriga medel har 500 miljoner kronor fördelats direkt till instituten, 76 miljoner kronor använts som strukturmedel och 30 miljoner kronor använts för driften av RISE AB. Användningen av medel tar sin utgångspunkt i forskningspropositionen *Forskning och innovation* (prop. 2012/13:30).

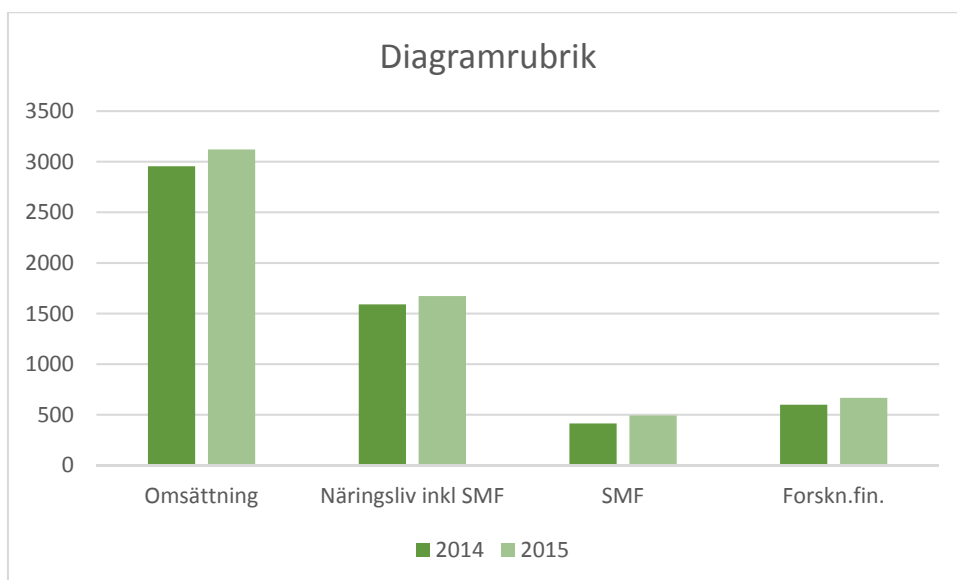
Nedan följer RISE AB:s redogörelse för medlens användning liksom resultat och effekter under 2015 som efterfrågas i riktlinjebrevet från regeringen daterat 2014-12-18 med ovanstående diarienummer.

Trender för 2015 – Stärkt konkurrenskraft och ökad samverkan

RISE-instituten har under 2015 fortsatt att växa. Omsättningen för instituten har ökat med 168 miljoner kronor eller knappt 6 % och bröt därmed 3 miljardersvallen till 3 121 miljoner kronor. Av intäkterna utgjordes 55 % eller 1671 miljoner kronor av näringslivsintäkter, en ökning med 82 miljoner kronor. Nästan hela denna ökning, 79 miljoner kronor, stod ökande intäkter från SMF för. Det innebär en ökning med 19 % och tycks också vara i linje med den allmänna utvecklingen på börsen där en stor tillväxten tillmättes SMF.

RISE-instituten har också fortsatt att öka sina intäkter från offentliga finansiärer tagna i konkurrens. Under 2015 erhöll RISE 668 miljoner kronor, en ökning med drygt 10 %. En anledning till detta är att instituten fortsatt varit mycket framgångsrika i Strategiska innovations-programmen, SIP, som Vinnova tillsammans med Energimyndigheten och Formas startade under 2013 och 2014 och som fortsatt under 2015, liksom i programmen Utmaningsdriven innovation, UDI.

I diagrammet nedan redovisas de intäkter där störst förändring skett från 2014 till 2015.

RISE-instituten har också varit mycket framgångsrika under första året av EU:s nya forskningsprogram Horizon 2020. Totalt har RISE-institutens position stärkts i förhållande till 7:e ramprogrammet och RISE-instituten representerar nu det 5:e största deltagandet bland svenska organisationer. Särskilt glädjande är det att RISE-instituten under delområdet ”Industriellt ledarskap” liksom under delområdet ”sambällsutmaningar”, de områden som är institutens fokusområden, hade det näst högsta deltagandet bland svenska organisationer. Ett stort problem för deltagande i EU-forskningen är kraven på medfinansiering, som ökat med H2020, och som begränsar institutens deltagande.

Det projekt RISE med stöd av Vinnova driver för att tillgängliggöra test- och demonstrationsanläggningar (ToD) vid instituten har fortsatt under 2015 på ett framgångsrikt sätt. Över 70 nya SMF och nära 50 lärosäten har under året inom ramen för projektet utnyttjat en ToD-anläggning hos RISE.

Så har RISE fördelat strategiska kompetensmedel

Instituten i RISE-gruppen är indelade i fyra institutsgrupper; SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, Swerea, Swedish ICT och Innventia. RISE AB ägs till 100 % av staten, medan RISE AB:s ägande i instituten varierar mellan 100 % och 29 %. Oavsett ägarandel har instituten samma möjligheter att erhålla strategiska kompetensmedel.

Ett fördelningssystem för de strategiska kompetensmedlen (SK-medel) beslutades av RISE AB:s styrelse 2009. Det har legat till grund för fördelningen av 500 miljoner kronor motsvarande 81 % av SK-medlen för 2015. Fördelningen baseras på institutens intäkter tagna i konkurrens och bygger på s.k. normerad omsättning enligt definition fastlagd av RISE AB med 2013 som fördelningsbas för 2015 års SK-medel. För att förekomma att SK-medelstildelningen sjunker till följd av en ojämn tillväxt mellan instituten, har ett "golv" etablerats vilket innebär att institutens SK-medelstildelning minst blir densamma som året innan. Implementeringen av användningen av SK-medlen utgår ifrån forskningsinstitutens egna strategier med den överordnade inriktningen att bidra till näringslivets ökade konkurrenskraft, förnyelse och hållbar tillväxt.

Syftet med att fördela SK-medel enligt principen för normerad omsättning är att premiera industriforskningsinstitutens näringslivsrelaterade verksamhet i enlighet med RISE AB:s uppdrag. I beslutsbrev till instituten anges att 80 % av SK-medlen för varje institut ska användas för att genomföra institutets strategi som den beslutats av institutets styrelse. 20 % av medlen ska användas av instituten med särskild inriktning avseende samverkan med lärosäten, med andra institut och små och medelstora företag (SMF) samt för medfinansiering för EU-projekt.

I enlighet med riktlinjebrevet har 10 miljoner kronor tilldelats SP för den fortsatta utvecklingen av SP Process Development (SPPD) som beskrivs längre fram i rapporten.

I tabellen nedan redovisas fördelningen av SK-medlen till instituten för 2015 inklusive SPPD.

Institut	SK-tilldelning 2015 (kkkr)
Innventia	61 430
SP	232 561
SP Process Development	10 000
Swerea	127 926
Swedish ICT	78 149

Strategiska kompetensmedel, vilka beslutas av RISE styrelse, används också av RISE AB för utveckling av institutsstrukturen, så kallade strukturmedel. Under året har dessa medel, totalt 76 miljoner kronor motsvarande 12 % av anslaget, använts bl.a. för att främja proaktivt och strukturellt samarbete mellan institut inom strategiskt viktiga områden, t ex SMF, Grants Office liksom av det under 2014 etablerade Teknikrådet.

RISE har under året, också med finansiering av strukturmedel, fortsatt ett strategiprojekt ihop med delägarna till instituten med undantag för Swereas industriella ägare som valt att stå utanför processen. I strategiprojektet har en gemensam nulägesanalys av institutens situation genomförts, förbättringspotential och roll identifierats och utifrån regeringens målsättning om att skapa ett sammanhållet RISE.

Arbetet med effektmätning inom RISE

Regeringen gav 2013 Tillväxtanalys (TA) i uppdrag att stödja RISE AB i arbetet med att utveckla ett effektmätssystem för att mäta effekter av institutens arbete baserat på finansieringen av SK-medel. Ett förslag lämnades till Näringsdepartementet i oktober 2013. Under 2015 fortsatt implementeringen av de förslag som TA lämnade.

I enlighet med TA:s förslag redovisas såväl publiceringar som patent längre fram i rapporten.

Det mest långtgående förslaget i TA:s rekommendationer är att genomföra Cost-Benefit-analyser (C-B-analyser) på avgränsade projekt som genomförts med stöd bl.a. av SK-medel. En förstudie genomfördes under 2014 och början av 2015 för att i ett första steg identifiera lämpliga typer av projekt på vilka en relevant C-B-analys kan genomföras. RISE effektgrupp har tillsammans med expertis identifierat lämpliga projekt och en upphandling av fortsatta analyser har genomförts. De första resultaten kommer under våren 2016.

Effekter och resultat för 2015

I det nedanstående redovisas effekter och resultat av användningen av SK-medlen ur tre olika aspekter; Stärkt konkurrenskraft och förnyelse i näringslivet, Effektivt innovationssystem samt Attraktiva forskningsinstitut.

Stärkt konkurrenskraft och förnyelse i näringslivet

Ett viktigt mål för forskningsinstitutet är att bidra till näringslivets konkurrenskraft och förnyelse. Genom SK-medlen har de möjligheten att ligga före företagens tekniska utveckling och pröva olika lösningar och utvecklingsvägar som företagen inte har förutsättningar eller resurser att pröva.

Näringslivsintäkter fortsätter att öka

Näringslivet är forskningsinstitutets största kund. Institutet samarbetar med näringslivet dels i forsknings- och innovationsprojekt finansierade av offentliga aktörer, t.ex. Vinnova eller EU, dels genom uppdrag som institutet utför åt företagen. I dessa utnyttjas den kompetens som byggs upp hos forskningsinstitutet, bl.a. med stöd från SK-medel. Uppdragsprojekten finansieras i sin helhet av näringslivet utan användande av SK-medel och levereras till marknaden på marknadsmässiga villkor.

Institutets näringslivsintäkter ökade under 2015 i förhållande till föregående år och de sammanlagda näringslivsintäkterna var 1 673 (1591) miljoner kronor. Särskilt var det intäkterna från SMF som ökade. Ökningen var på hela 19 % eller 79 miljoner kronor och representerar huvuddelen av ökningen av näringslivsintäkterna och beskrivs nedan. Även de internationella intäkterna ökade något, ca 6 %, medan övriga näringslivsintäkter i stort var oförändrade.

Samverkan med SMF ökar betydligt

SMF är en viktig kundkategori för institutet. Som angivits ovan var ökningen under 2015 för samverkan med SMF betydande. Intäkterna ökade med 19 % och uppgår nu till 493 miljoner kronor eller 41 % av näringslivsintäkterna från svenska bolag. Flera av institutgrupperna har samlade satsningar för att bistå SMF och under 2015 lades sammanlagt ca 10,3 miljoner kronor av SK-medel på aktiviteter till stöd för dem.

Under året har instituten genomfört uppdrag åt över 400 SMF. Av dessa har 24 varit Forska&Väx-projekt som finansierats av Vinnova. Vinnova har också infört innovationscheckar till SMF vilka fördelas bl.a av IUC och Almi. Under 2015 har ca ¼ av dem använts för uppdrag vid forskningsinstituterna. Instituterna har också deltagit i 30 EU-projekt tillsammans med SMF.

På RISE-nivå drivs sedan några år ett projekt av en SMF-grupp för att ta fram ett samlat RISE-erbjudande. Under 2015 finansierades det med 3 miljoner kronor. Satsningen har inneburit en ökad satsning på SMF och instituten jobbar nu mera aktivt för att utveckla kontakter med dem. Under 2015 har gruppen särskilt fokuserat på samverkan med andra aktörer som samverkar med och finansierar SMF, särskilt IUC, Almi och SISP.

Deltagande i EU-arbetet är en del i SMF:s internationaliseringsprocess. Från 2015 driver RISE-instituterna ett projekt tillsammans med andra aktörer, EUSMESupport 2020, som stöds av Vinnova och Tillväxtverket för att främja SMF:s deltagande i Horizon 2020 (H 2020) och småföretagsprogrammet Eurostars. Kontorets arbete har bidragit till att Sverige tillsammans med Irland har det högsta deltagandet i SME-instrumentet i H 2020. Även i övrigt stöder forskningsinstituterna SMF i deras internationalisering. RISE-instituternas deltagande i EEN-nätverket (European Enterprise Network), som är ett viktigt nätverk för att bistå SMF i deras internationaliseringsprocess, har stärkts under året genom att SP nu deltar där fullt ut.

Exempel på stöd till SMF:

- Finepart Sweden utvecklar och säljer avancerade bearbetningsmaskiner. Företaget har under 2015 använt sig av båda EU-SME tjänsten från RISE samt EEN kompetens från Swerea IVF. "Tack vare en coach som stöd i affärsutveckling och en beviljad ansökan inom SME Instrument påskyndas nu både teknikutveckling och exportsatsningen i företaget", säger företagets VD.
- Företaget Solutions for Tomorrow, med 4 anställda, behövde teknisk kompetens för att utveckla ett batterisystem till en mobil röntgenutrustning inom sjukvården. SP hjälpte företaget med verifiering och att säkra att produkten följer gällande standarder. Resultatet har varit lyckat och serieproduktion startas upp våren 2016.
- Tiger of Sweden har engagerat en examensarbetare som handledts av forskare från Innventia för att ta fram ett klädskydd för hängande kläder. En produkt som baseras på förnybart material, ett krav från tillverkaren, togs fram i projektet.
- Object Tracer System är ett koncept för att trådlöst lokalisera föremål, främst för tillämpning inom verkstadsindustrin utvecklat av Nyli Kvalitets-& Kontrollteknik AB. Detta projekt syftar till att välja teknik och utveckla en första demonstrator och har genomförts tillsammans med Acreo Swedish ICT. Denna skall testas på Siemens i Finspång och finansieras av VGR via FoU-kortet.

RISE arbete med IP – kompetensutveckling till grund för effektmätning

RISE har av regeringen fått i uppdrag att stärka sin kompetens inom det immaterialrättsliga området för att bättre kunna skydda sina forskningsresultat men också kunna bistå särskilt SMF. Dessutom har Tillväxtanalys som en del i effektuppföljningsarbetet identifierat patent som en mätbar effekt av de SK-medel som satsas på forskningsinstituten.

Liksom under 2014 har under 2015, med stöd av strukturmedel, inom RISE bedrivits ett projekt för att höja kompetensen inom IP hos instituten. Ett 40-tal medarbetare har under året gått den utbildning som projektet tagit fram. För att stärka RISE omvärldsbevakning har också flera studieresor genomförts för att ta del av IP-hanteringen hos andra forskningsinstitut.

RISE-instituten är delaktiga i 721 aktiva patent. Av dessa ägs ca hälften av instituten och hälften av eller tillsammans med andra parter, men där instituten bidragit på ett betydande sätt. Licensintäkterna för dessa patent är relativt blygsamma och uppgick under 2015 till ca 10 miljoner kronor. Under 2015 har instituten själva eller tillsammans med andra ansökt om 36 patent. Detta är i nivå med tidigare år (mätningarna började 2013). Många utländska institut, t ex Fraunhofer, har patent som en del i sin affärsmodell och är därför mer offensiva i att ansöka. Som jämförelse kan nämnas att Fraunhofer under 2014 lämnade in 564 patentansökningar.

Effektivt innovationssystem

En viktig del i RISE-institutens verksamhet är deltagande i nationella program för att därigenom bidra till stärkandet av innovationssystemet. Här är forskningsinstitutens roll ofta att hålla ihop projekt med deltagande från såväl akademi som näringsliv.

Ökat stöd från nationella finansiärer

För RISE-instituten är Vinnova och Energimyndigheten nationellt de viktigaste finansiärerna. Andra finansiärer är Stiftelsen för Strategisk Forskning SSF, Formas och Vetenskapsrådet beroende på respektive instituts inriktning.

Även under 2015 har ett ökat fokus på innovation i myndigheternas programsatsningar gynnat forskningsinstituten som varit framgångsrika där. Det har också avspeglats i att intäkterna från offentliga forskningsfinansiärer ökat med 11 % från 600 miljoner kronor år 2014 till 668 miljoner kronor under 2015.

Sedan tidigare har forskningsinstituten deltagit i de strategiska forskningsområdena. Denna satsning har inte sammantaget varit av någon större omfattning för forskningsinstituten. Trots att man deltar i 12 strategiska forskningsområden omsätter dessa inte mer än ca 16 miljoner kronor varav instituten själva får bidra med 3,5 miljoner kronor.

I Vinnovas satsning Utmaningsdriven innovation (UDI) har instituten däremot varit framgångsrika. Deltagande i UDI omsatte 81 miljoner kronor under 2015 varav instituten själva bidrog med 4,6 miljoner kronor från SK-medel. I de av Vinnova, Energimyndigheten och Formas lanserade SIP har forskningsinstituten också varit framgångsrika. De är koordinatörer i tre av de 11 SIP som givits finansiering och deltar i samtliga. Under 2015 omsatte institutens deltagande i SIP 44,6 miljoner kronor varav medfinansiering från instituten är 4,7 miljoner kronor.

Regionala satsningar ökar i betydelse

Forskningsinstituterna är engagerade som en aktiv partner i flera av de regionala satsningar som genomförs. Under 2015 omsatte de regionala satsningarna 120 miljoner kronor inom RISE. En stor del av dessa är satsningar inom Vinnovas program Vinnväxt men instituten deltar också i strukturfondsprojekt. För instituten blir de regionala satsningarna allt viktigare samtidigt som deras medverkan efterfrågas. Dock ger finansieringen i dessa projekt, särskilt vad gäller strukturfonder, inte full kostnadstäckning. Tillväxtverket har delvis hörsammat RISE-institutens kritik vad gäller strukturfonder och anpassat justerat ersättningen men fortfarande är kostnadstäckningen för dålig.

SP deltar i Vinnväxtprojektet Smart Housing Småland, som representerar det största RISE-deltagandet. Projektet syftar till att utveckla Småland till en internationellt attraktiv innovationsmiljö för hållbart byggd miljö. Projektet har genererat stora intäkter och lett till att 2 professorer och 6 doktorander kopplats till programmet. 77 företag har deltagit i FoU-projekt och 50 företag deltar i affärsutvecklingsprojekt. Swedish ICT deltar i en datacentersatsning i Luleå kring FaceBooks datacenter. Swerea MEFOS deltar i RENEPRO-projektet finansierat inom Interreg Nord för att studera användning av biomassa för metallindustrin.

Övergången till H 2020 hittills lyckad men kraven på egenfinansiering begränsar

Deltagande i EUs forskningsprogram är RISE-institutens viktigaste internationella verksamhet och betydelsefullt för att utveckla kompetens och konkurrenskraft. Inledningen till det nya forskningsprogrammet H2020 har varit mycket framgångsrikt för instituten. Sammanlagt är man nu den femte största mottagaren av EU-medel. En förklaring kan vara de satsningar som RISE gjort på att bygga upp en Grants Office-struktur samt stöd för deltagande i ETP, Europeiska teknikplattformar. I de tre delarna som H2020 är indelat i, Spetskompetens, Industriellt ledarskap och Samhälleliga utmaningar placerar sig RISE-instituterna samlade på en andraplats bland svenska aktörer i båda de sistnämnda delarna. I området Spetskompetens, som handlar om excellent forskning, hamnar RISE-instituterna på en 14:e plats.

Dessa framsteg avspeglar sig också i intäkterna från EU-projekt. Totalt omsätter EU-projekten hos forskningsinstituterna 331 miljoner kronor. Av denna omsättning utgörs 236,2 miljoner kronor av EU-medel och 55,7 miljoner kronor egen finansiering från instituten i form av SK-medel. Det innebär en ökning av EU-medel med 43 miljoner kronor, 22 %, från föregående år. Instituterna deltog i 179 projekt varav 24 koordineras. Det är något färre projekt än föregående år men en ökning av antalet koordinerade projekt från 17 till 24. En slutsats är att RISE-instituternas deltagande i varje projekt ökat och att man koordinerar fler vilket är en positiv utveckling. Ett stort bekymmer är dock de ökande krav på medfinansiering som H2020 kräver till följd av de nya ersättningsreglerna, bl a dålig ersättning för koordinering. Detta begränsar RISE-instituternas möjligheter att delta.

Omfattande samverkan mellan lärosäten och institut

RISE-instituterna har en omfattande samverkan med lärosäten. Vid instituten finns 115 adjungerade professorer och docenter. Dessa tillför värde till lärosätenas utbildning genom sin koppling till industriella tillämpningar. Under 2015 fanns vid instituten 166 anställda som bedriver forskarstudier och 192 studenter som gjort sina examensarbeten där.

Utöver deltagande i SFO, UDI och SIP sker mycket samverkan mellan forskningsinstituterna och lärosätena. Samarbetena består ofta av gemensamma

centrumbildningar, deltagande i Center of Excellence, Institute Excellence center. Under 2015 omsatte denna samverkan 216 miljoner kronor varav instituten själva bidrog med 38,5 miljoner kronor.

Flera goda exempel på samverkan mellan lärosäten finns:

- I Norrköping sker en nära samverkan mellan Linköpings universitet och Acreo Swedish ICT inom Printed Electronics Arena. Genom avtal har en arbetsfördelning utvecklats där lärosätet arbetar med grundforskning och publicering medan Acreo hanterar kommersialisering och IP.
- Vid AstaZero, testbanan för aktiv trafiksäkerhet, samäger SP anläggningen med Chalmers. Chalmers bedriver här forskning medan SP hanterar testning och utvecklingsprojekt med företaget.
- I Jönköping har högskolan och Swerea SWecast utvecklat ett nära samarbete inom gjuteriteknik vilket lett till att verksamheten rankas som den främsta i Europa med bl a sex professorer.
- Ett flertal samarbetsavtal finns mellan institut och lärosäten. Ett första samarbetsavtal med ett lärosäte på RISE-nivå tecknades nyligen med Lunds universitet.

Teknikrådet stärker samverkan mellan instituten

Under 2015 har Teknikrådet, etablerat för att stärka samverkan mellan instituten, disponerat 13 miljoner kronor. Medlen har i huvudsak använts för att bygga upp strategiska satsningsområden där alla fyra institutsgrupperna kan delta. Detta arbete inleddes under 2014 inom Bioekonomi och under året har bl.a. gemensamma roadmaps tagits fram. Arbetet har utökats till ytterligare fyra områden; digitalisering, material, energi och tjänster; och roadmaps för dessa områden kommer att tas fram under 2016.

Under 2015 kan vi även i övrigt notera en ökande samverkan mellan institutsgrupperna, även vid sidan av de strukturmedelsprojekt som genomförs. Det är bl a resultatet av att instituten i ökad utsträckning sökt medel tillsammans t ex inom SIP. Under 2015 omsatte projekt där instituten samverkade 105 miljoner kronor. Instituterna använde ca 40 miljoner kronor av SK-medel för samverkansprojekt.

Attraktiva forskningsinstitut

Forskningsinstitutens attraktivitet avspeglas på flera sätt. Ett viktigt mått är deras fortsatta tillväxt men också utvecklingen av institutens kompetenta personal liksom utnyttjandet av den infrastruktur, test- och demonstrationsanläggningar, som instituten förfogar över.

Fortsatt ökad omsättning

Som redovisats ovan har institutens omsättning för 2015 ökat med drygt 166 miljoner kronor, en ökning med knappt 6 %. Denna ökning syns inom samtliga inkomstkällor och då särskilt inom områden som av regeringen prioriteras.

- Intäkterna från SMF har ökat markant. Här har institutens strategiska arbete mot SMF med ett samlat erbjudande, stöd till EU-deltagande och tillgänglighörandet av ToD givit resultat.
- De internationella intäkterna har ökat något vilket pekar mot att instituten är internationellt konkurrenskraftiga.

- Institutens framgång hos forskningsfinansiärerna fortsätter. En förklaring till detta är dels ett ökat fokus på innovation men också att flera satsningar är omfattande och kräver god förmåga i projektledning. Intäktsökningen för de offentliga satsningarna ökade under 2015 med 11 %.
- Institutens deltagande i EU-projekt har också ökat. Här har kvaliteten på EU-ansökningarna förbättrats vilket lett till ökad framgång. Även forskningsprogrammet H2020 har ett ökat fokus mot innovation och tillämpningar vilket gynnar instituten. Ett mer offensivt deltagande i EU-relaterade strukturer, bl.a de Europeiska teknikplattformarna, ETP, är en del i framgången. Det har inneburit att intäkterna ökat med 22 %.

Fortsatt ökat utnyttjande av RISE test- och demonstrationsanläggningar

Vid RISE-instituten finns omkring 100 större test- och demoanläggningar (ToD). Arbetet med att implementera strategin för ökat tillgängliggörande av ToD har fortsatt under 2015. Projektet har nu gått in i en konsolideringsfas där fler ToD-anläggningar får ta del av erbjudandet, bl.a. i form av ett utbildningspaket som tagits fram i projektet. Detta har finansierats av Vinnova genom sk Top up-projekt.

Det fortsatta projektet har finansierats av Vinnova med 15 miljoner kronor under 2015 varav 5 miljoner kronor är för Top up-projekt. Under 2015 har 73 (56) nya SMF tillkommit som kunder. Dessutom 46 (23) forskare vid lärosäten utnyttjat anläggningarna.

Antal anställda fortsätter att öka med hög utbildningsnivå

I takt med en ökande omsättning har antalet anställda vid instituten ökat och uppick vid årsskiftet till 2 564 anställda. Fördelningen mellan kvinnor och män är 35 % respektive 65 %, ingen förändring i förhållande till föregående år. Av de anställda är 1/3 forskarutbildade (doktor, lic.).

Publiceringar används för att sprida forskningsresultat

Instituten publicerar sig löpande som ett medel för att sprida information och kunskap om sin FoU liksom för att göra sig kända som forskningsaktörer. För året har vi valt att endast redovisa granskade artiklar eftersom det är främst genom dessa som kvaliteten mäts. Under 2015 har instituten publicerat 605 vetenskapligt granskade artiklar vilket är i nivå med föregående år.

Eftersom RISE-instituten ofta samverkar med andra parter är sampublicering inte ovanlig. Vanligaste sampubliceringspartnerna är KTH följt av Chalmers och SLU. Detta varierar naturligtvis mellan de olika instituten beroende på vilka universitet som bedriver relevant forskning. Den internationella sampubliceringen är i huvudsak europeisk, främst med Storbritannien och Tyskland följt av Danmark, Finland och Frankrike.

RISE bidrar till mobilitet mellan akademi och näringsliv

Eftersom forskningsinstitutens verksamhet ligger nära såväl lärosätena som näringsliv har de en stor betydelse för den mobilitet som finns mellan universitetet och högskolor och företag. Sedan 2012 har RISE mätt hur denna mobilitet ser ut. Vi har valt att mäta detta genom att ange antalet forskare som kommer från resp. lämnar till lärosäten liksom hur många som kommer från resp. lämnar till näringslivet.

Tillströmningen av forskare från lärosätena har varit särskilt stor i år. Särskilt gäller detta Swedish ICT som också visar störst mobilitet till näringslivet.

	UoH	Näringsliv
Från RISE till	30 (31)	59 (53)
Till RISE från	125 (76)	85 (55)

Internationell samverkan

RISE-instituten har en relativt omfattande internationell verksamhet vid sidan av deltagandet i EUs H2020. Alla institutsgrupperna utom Swedish ICT har dotterbolag utomlands; SP i Danmark och Norge, Swerea i Frankrike och Innventia i Norge. Intäkterna från den internationella verksamheten uppgick under 2015 till 460 miljoner kronor. Av detta utgjorde dotterbolagens intäkter 39 %. Övriga intäkter fördelar sig på Norden, 28 %, övriga Europa, 25 % och övriga världen, 8 %. Bilden är relativt oförändrad jämfört med föregående år och kanske avspeglar att det inom RISE ännu inte finns någon samlad internationaliseringsstrategi.

Utvecklingen av SP Process Development (SPPD)

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB har för 2015 av RISE AB i enlighet med forskningspropositionen beviljats sammanlagt 10 miljoner kronor för fortsatt etablering av SP Process Development (SPPD). Under åren 2013 och 2014 beviljades 100 respektive 40 miljoner kronor för etableringen. Av de anslagna medlen användes 63 miljoner kronor till uppbyggnad av verksamheten och 42 miljoner för investeringar under 2013 och 2014. Under 2015 användes 24 miljoner kronor för uppbyggnad av verksamheten och 14 miljoner kronor använts för investeringar. Verksamheten är nu etablerad och går nu in i konsolideringsfas med ett rörelsekapital på 7 miljoner.

Under 2015 har SPPDs forskning varit fokuserad till de sju områdena Produktion av nanoporösa och nanopartikulära material samt nanomedicin, Förädling av biomassa, Katalys, Kristallisation, Fastfas och Beräkningar, Isolering och analys av små mängder i svåra matriser, Preformulering och Processintensifiering. I arbetet med att etablera sig som en forsknings- och innovationsaktör har man publicerat fem vetenskapliga artiklar, deltagit i flera vetenskapliga konferenser samt ansökt om två patent baserat på forskning tillsammans med industripartner. SPPD bygger upp samarbete med lärosäten; under året har man bedrivit undervisning, handlett två forskarstuderanden och fyra examensarbetare samt tagit in två post-doc's.

En långsiktig uppbyggnad av FoI-portföljen inom SPPD pågår och ansträngningarna har ökat för att om möjligt snabba på skeendet eftersom det visat sig vara tidskrävande. SPPD har också byggt upp internationella samarbeten med flera institut och högskolor för att kunna delta framgångsrikt i EU:s forskningssamarbeten. Fokus har varit bioekonomiområdet, bl.a. med omvandling av lignocellulosa till olika produkter såsom drivmedel och insatskemikalier som mål. Inom Life Science-området utvecklas samarbetet såväl nationellt, bl.a. SciLifeLab, och internationellt och man deltar i tre större europeiska forskningsprojekt som adresserar bl.a. antibiotikaresistens; Formamp, IMI Enable och Drugsford; på totalt c:a 50 MSEK över flera år.

Arbetet för att förstärka varumärket RISE

RISE AB

Under 2015 har RISE AB fortsatt arbetet med att stärka varumärkets RISE Research Institutes of Sweden positionering och öka synligheten bland kunder och innovationssystemets aktörer.

Inom ramen för RISE förändringsprojekt har en varumärkesprocess inletts som syftar till att föra in befintliga institutsvarumärken under RISE-namnet när den legala nya organisationen är på plats. Projektet har gjort en inventering och analys av befintliga varumärken i RISE-gruppen, genomfört en grundlig benchmark mot internationella motsvarigheter (TNO, VTT, Fraunhofer och MIT m fl) samt undersökt hur deras varumärkesplattformar implementerats, för att skaffa underlag för beslut i RISE styrelse.

Projektet har beslutat om en principiell namnhierarki och grafisk struktur för logotyp och visuell identitet för det divisionerade RISE. Arbeta med *brand book* är påbörjat för att hantera riktlinjer i co-branding och logotypanvändning för Swerea t ex. Ett omfattande gemensamt planeringsarbete är påbörjat kring implementering och re-branding av ingående bolag/institut under 2016/17. En första kostnadsuppskattning för implementeringen av det nya varumärket kommer att göras och läggas fram för styrelsen i april 2016.

Internt har de koncerngemensamma nätverken fortsatt att arbeta med gemensamma frågor, bl.a. inom ekonomi, hållbarhetsarbete, kommunikation, strategi och kundrelationer. Gemensamma projekt med syfte att göra nulägesanalyser och hitta framtida gemensamma strategier och aktiviteter har fortsatt bl a inom arbetsgruppen för Hållbart företagande, där affärskopplade mål utvecklades gemensamt, antogs av styrelsen i oktober 2015.

Bolaget har initierat och/eller deltagit i ett flertal event och sammanhang där forskningsinstitutens verksamhet har presenterats under paraplyvarumärket RISE. Under Politikerveckan i Almedalen ordnade RISE välbesökta egna seminarier. Antologin *Från vision till verkstad* presenterades där och behandlades vidare under workshoppar på hösten 2015 och vårvintern 2016. Temat för texter och diskussioner har varit Sveriges framtid som innovationsnation och institutens roll i ett framgångsrikt innovationssystem. Boken delades också ut till riksdagsledamöter under hösten.

Webbplatsen www.ri.se relanserades under hösten 2014 med stärkt fokus på en samlad presentation av RISE-gruppens kunderbjudande och kunskapsområden. Under 2015 har antalet besökare fortsatt öka och vi ser ett stort intresse kopplat till nyheter och RISE-tv-inslag. Sajten fungerar även som portal till de ingående institutsgrupperingarna och som gemensamt skyltfönster för deras verksamheter.

I RISE AB:s årsberättelse för 2015 lyfts liksom tidigare år FoU- och innovationsexempel från instituten fram på gemensam plats, liksom bidragen till hållbar utveckling i de egna bolagen och för kundernas räkning.

RISE-instituten

Samverkan kring kommunikation och varumärke till följd av strategiprojektet har krävt mer av kommunikationschefgruppen än tidigare år och gruppen har träffats ofta med fokus på samplanering och strategier för framtiden. Institutet har under året fortsatt arbetet med co-branding för att visa tillhörigheten till RISE i all extern kommunikation. Institutet kommunicerar också de RISE-gemensamma projekten i sin marknadsföring, t.ex. det ToD-projekt som genomförts under året.

Arbetet med ägarstyrningen av instituten

RISE AB:s ägande i de olika institutsgrupperna varierar mellan 29 % och 100 %. För respektive institutsgrupp gäller följande ägarandel: SP 100 %, Swedish ICT 60 %, Swerea 43 %, Innventia 29 %. Övrigt ägande utgörs av näringslivet och/eller motsvarande organisationer, representerat av direktägande företag och/eller ägarföreningar av företag. RISE AB har bl.a. definierat följande strategiska grundelement för sin ägarstyrning:

- RISE AB ska arbeta för att näringslivets inflytande säkerställs, till exempel via regelbundna ägarmöten (minst en gång/år) eller andra relevanta former. Inflytandet säkerställs på olika sätt, till exempel via ägande eller andra relevanta mekanismer.
- RISE AB ska aktivt delta i valberednings- och styrelsearbetet med syfte att säkerställa rätt kompetens i styrelserna. En särskild målsättning är att professionalisera valberedningsprocesserna.
- RISE utvecklar kriterier för och fördelar SK-medel till instituten i RISE-gruppen enligt en modell som har gällt från och med 2009. Syftet med SK-medel är att stärka institutens kompetensbas. Institutens styrelser beslutar om användandet av SK-medel.
- Dessutom fördelar och beslutar RISE AB om strukturmedel till instituten. Målsättningen är att stärka institutens samverkan och utveckla gemensamma områden med relevans för alla ingående instituten. T.ex. har projekt genomförts inom bioekonomi, Grants Office-samverkan, SMF-samverkan. En del av strukturmedlen hanteras även av ett institutsgemensamt råd (Teknikrådet) som driver teknikutvecklingsprojekt med relevans för flera institut och industrier/samhälle.

Om den planerade ägarförändringen genomförs som planerat kommer även ägarstyrningen från RISE mot instituten påverkas vad gäller SP, Swedish ICT och Innventia. Målsättning är då att bygga en mer sammanhållen institutsstruktur stöttad av ett antal gemensamma stödfunktioner. I den nya modellen kommer en del av dagens ägarstyrning övergå till operativa riktlinjer inom ett gemensamt RISE. Denna framtida RISE struktur har en modell för fortsatt och stärkt inflytande från näringslivet där behov och utmaningar kommer hanteras för att tillse att instituten hela tiden arbetar med relevans, framsynhet och till näringslivets nytta.

Gemensamma funktioner och tjänster från RISE som samordnas mellan institut

Inom RISE-gruppen finns flera nätverk etablerade för att samordna olika funktioner. Följande nätverk finns:

- **Teknikråd:** Etablerat under 2014. Består av teknik- och marknadsansvariga vid respektive institutsgrupp och leds av RISE. Har till uppgift att identifiera strategiska samarbeten mellan RISE-instituten.
- **Grants office-grupp** etablerad 2014. Implementering av Grants Office-verksamhet och erfarenhetsutbyte kring ansökning till EU:s forskningsprogram.
- **SMF-grupp:** Samverkar kring ett gemensamt RISE-erbjudande till SMF.
- **Effektgrupp:** Ansvarar för underlag till åiterrapportering och utgör stöd till

utvecklingen av RISE effektutvärderingssystem.

- **Biblioteksgrupp:** Ansvarar för att utveckla informationsförsörjning (tillgång till databaser) liksom implementeringen av patentdatabas. Tar fram publiceringsstatistik till åiterrapporteringen.
- **CSR-nätverk:** Stöd för rapporteringen av hållbarhetsarbetet enligt GRI (Global Reporting Initiative). Drivit ett strukturmedelsprojekt för att utveckla en enhetlig hållbarhetsredovisning för RISE-instituten.
- **CFO-nätverket** samverkar inom området ekonomi/finans bl.a. vad gäller taxor till offentliga finansiärer.
- **RISE informatörsnätverk** samverkar bl.a. kring varumärkesfrågor och gemensamma RISE-aktiviteter bl.a. Almedalen.
- Ett **assistentnätverk** där samtliga VD-assistenter utbyter erfarenheter.

Med vänlig hälsning

RISE Research Institutes of Sweden AB

Olof Sandberg
Chefstrateg